

Y Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol Ymchwiliad i sylweddau seicoweithredol newydd ("cyffuriau penfeddwl cyfreithlon")

Crynodeb o'r arolwg i sylweddau seicoweithredol newydd ("cyffuriau penfeddwl cyfreithlon")

Cefndir

Mae'r ddogfen hon yn rhoi crynodeb o'r ymatebion a gafwyd i'r arolwg ar yr Ymchwiliad i sylweddau seicoweithredol newydd ("cyffuriau penfeddwl cyfreithlon") a gynhaliwyd gan y tîm Allgymorth.

Roedd yr holiadur ar agor i ymgynghoriad ac ymatebion rhwng 21 Gorffennaf a 12 Medi 2014.

Methodoleg

Fel rhan o Ymchwiliad y Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol i sylweddau seicoweithredol newydd ("cyffuriau penfeddwl cyfreithlon"), cynhaliodd y Tîm Allgymorth arolwg ar-lein ac ar bapur. Gofynnwyd i'r rhai a gymerodd ran ateb ystod o gwestiynau a oedd yn ymwneud a diogelwch cyffuriau penfeddwl cyfreithlon, faint wyddon nhw amdanynt, a'u hymwybyddiaeth o'r cymorth a'r gefnogaeth sydd ar gael i'r rhai sydd wedi cymryd cyffuriau penfeddwl cyfreithlon.

Lluniwyd un arolwg, a oedd yn targedu'r cyhoedd yn gyffredinol.

Codi Ymwybyddiaeth

Er mwyn hyrwyddo ymwybyddiaeth o'r arolwg a denu cyfranogwyr, cysylltodd y Tîm Allgymorth ag ystod eang o sefydliadau. Roedd y rhai y cysylltwyd â hwy wedi gallu codi ymwybyddiaeth mewn amryw o ffyrdd, gan gynnwys rhoi erthyglau ar wefannau; tynnu sylw ar gyfryngau cymdeithasol gan gynnwys Facebook a Twitter; ac anfon negeseuon e-bost yn uniongyrchol at gyfranogwyr.

Bu staff y Cynulliad hefyd yn hyrwyddo'r arolwg ymysg grwpiau perthnasol a oedd yn ymweld â'r Senedd, ac ar ymweliadau addysg, a phan fu cynrychiolwyr y Cynulliad mewn sioeau haf.

Mae dadansoddiad llawn o'r grwpiau, y sefydliadau a'r cyrff y cysylltwyd â hwy i'w weld yn Atodiad A. Mae Atodiad B yn rhoi dadansoddiad ystadegol pellach ar sail oed, rhyw a lleoliad.

Ystadegau Allweddol

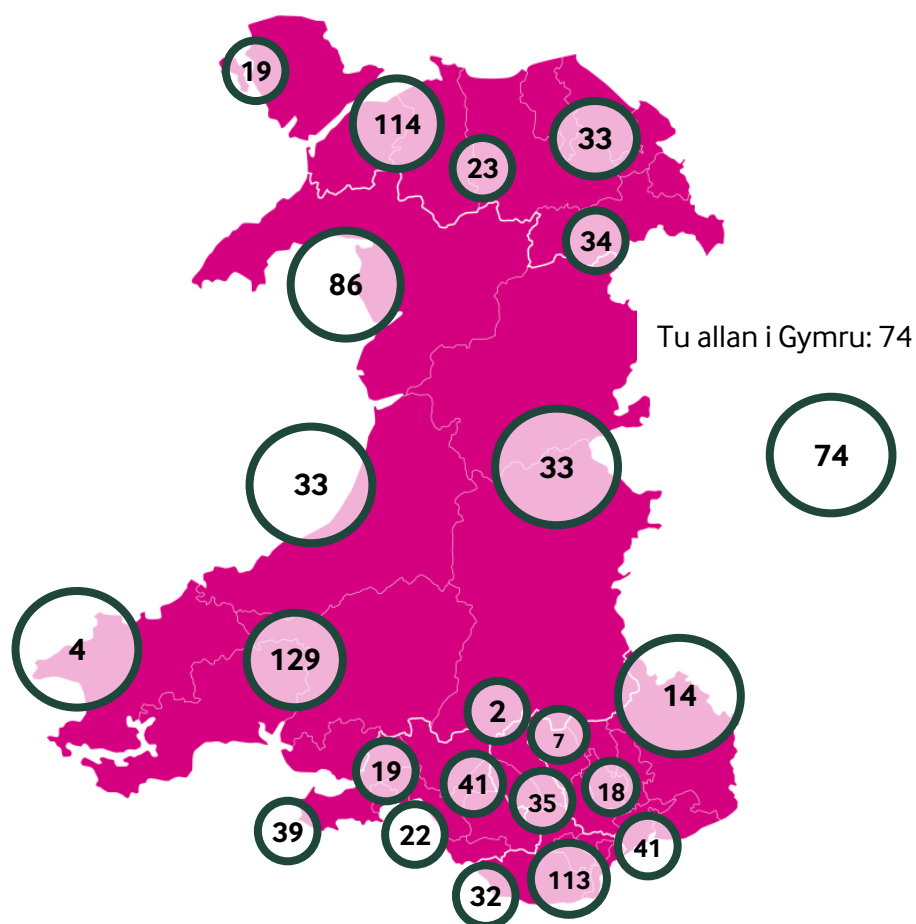
1,072 Cyfanswm nifer yr ymatebion a gafwyd i'r arolwg

Crynodeb Daeryddol o'r Ymatebion

Nifer yr ymatebion i'r arolwg a gafwyd gan y cyhoedd wedi'i dadansoddi yn ôl awdurdod lleol.

Cyfanswm: 965

Blaenau Gwent: 7
Pen-y-bont ar Ogwr: 22
Caerffili: 35
Caerdydd: 13
Sir Gaerfyrddin: 129
Ceredigion: 33
Conwy: 114
Sir Ddinbych: 23
Sir y Fflint: 33
Gwynedd: 86
Ynys Môn: 19
Merthyr Tudful: 2
Sir Fynwy: 14
Castell-nedd Port
Talbot: 19
Casnewydd: 41
Sir Benfro: 4
Powys: 33
Rhondda Cynon Taf: 41
Abertawe: 39
Torfaen: 18
Bro Morgannwg: 32
Wrecsam: 34

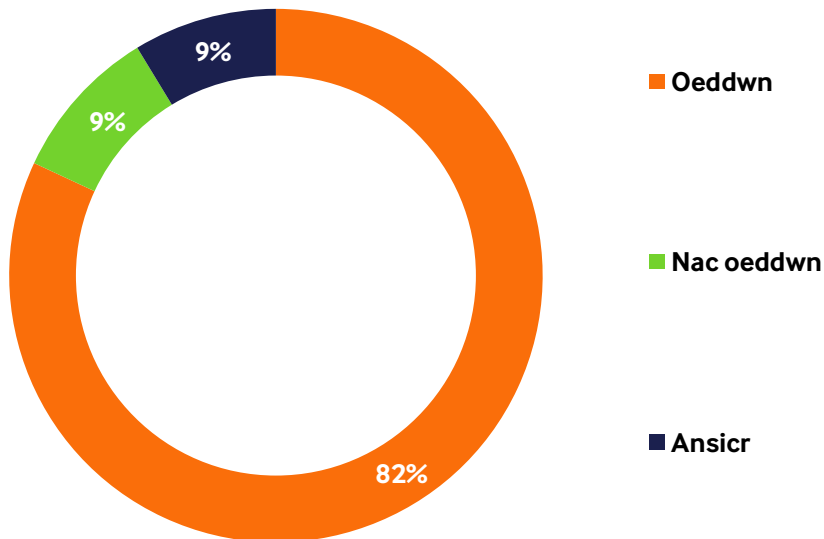
Crynodeb o'r Ymatebion

Cwestiwn 1 – Mae sylweddau seicoweithredol newydd – neu “gyffuriau penfeddwol cyfreithlon”, fel y cânt eu galw – wedi’u creu i efelychu effeithiau cyffuriau anghyfreithlon. Gan mai sylweddau newydd ydynt, nid ydynt yn cael eu rheoli’n awtomatig gan y deddfau sy’n berthnasol i gyffuriau anghyfreithlon. Dyma rai o’r enwau slang arnynt: “Pandora’s Box”, “Magic Dragon”, “Monkey Dust”, “Plant Food”, “Bath Salts” a “Exodus Damnation”.

Cyn darllen y wybodaeth uchod, oeddech chi’n gwybod beth oedd cyffuriau penfeddwol cyfreithlon?

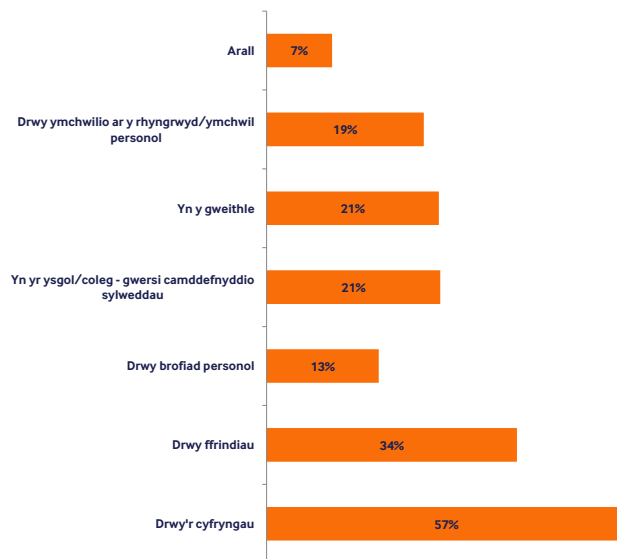
Cyfanswm nifer yr ymatebion: 1,057

- Oeddwn: **81.92% (866)**
- Nac oeddwn: **9.36% (99)**
- Ansicr: **8.70% (92)**

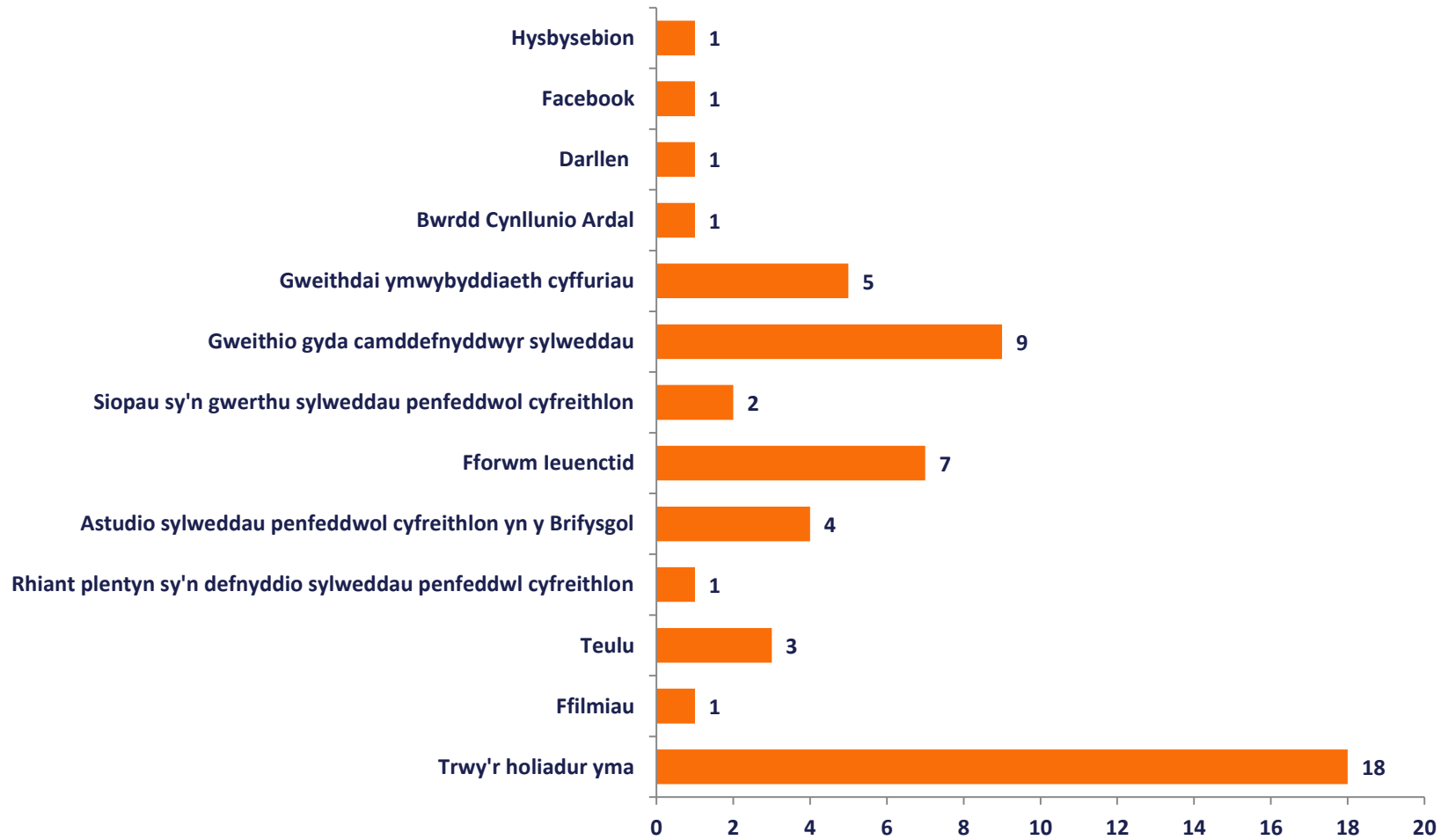
Cwestiwn 2 – Ble y gwnaethoch chi ddysgu am gyffuriau penfeddwol cyfreithlon? (Ticiwch bob un sy'n berthnasol).

Cyfanswm nifer yr ymatebion: 1,004

- Drwy'r cyfryngau: **56.87% (571)**
- Drwy ffrindiau: **33.76% (339)**
- Drwy brofiad personol: **12.75% (128)**
- Yn yr ysgol/coleg – gwersi camddefnyddio sylweddau: **21.22% (213)**
- Yn y gweithle: **21.02% (211)**
- Drwy ymchwilio ar y rhyngwrwd/ymchwil personol: **18.82% (189)**
- Arall: **7.07% (71)**

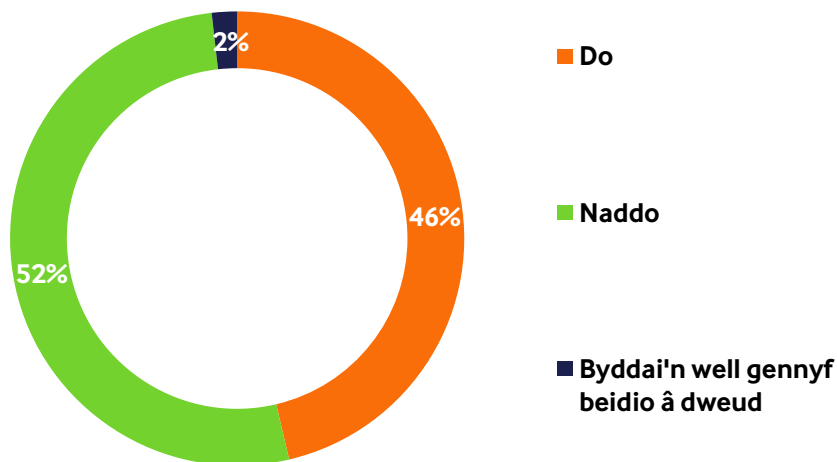
Sylwadau – Arall

Cwestiwn 3 – Ydych chi, neu unrhyw un rydych yn ei adnabod, wedi cael cynnig cyffuriau penfeddwol cyfreithlon erioed?

Cyfanswm nifer yr ymatebion: 1,060

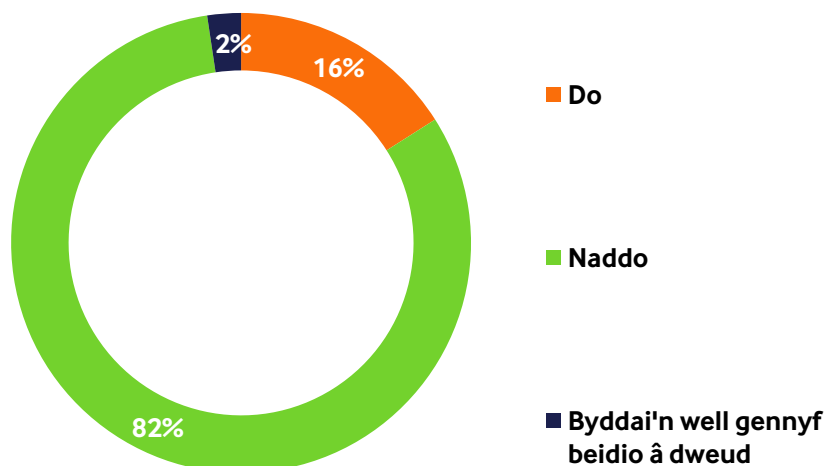
- Do: **46.32% (491)**
- Naddo: **51.88% (550)**
- Byddai'n well gennyf beidio â dweud: **1.79% (19)**

Cwestiwn 4 – Ydych chi wedi cymryd cyffuriau penfeddwol cyfreithlon erioed?

Cyfanswm nifer yr ymatebion: 1,057

- Do: **15.99% (169)**
- Naddo: **81.65% (863)**
- Byddai'n well gennyf beidio â dweud : **2.36% (25)**

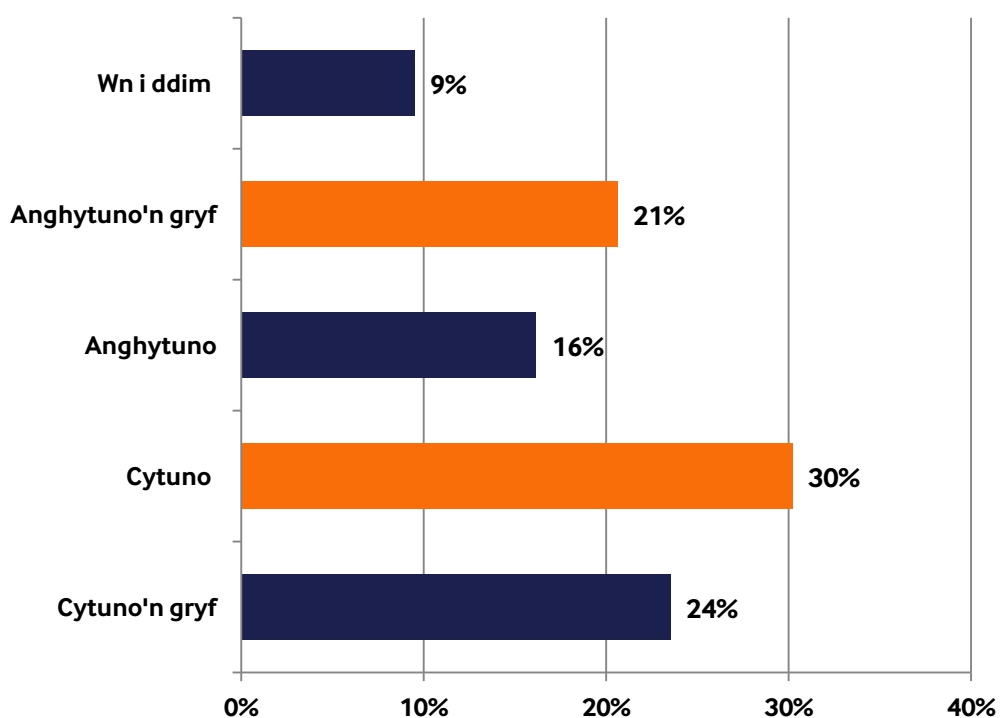

Cwestiwn 5 – A fydddechystal â nodi a ydych yn cytuno’n gryf; yn cytuno; yn anghytuno; yn anghytuno’n gryf neu ddim yn gwybod, o ran y datganiadau a ganlyn.

“Byddwn i’n gwybod lle i chwilio pe bawn i am gael cyffuriau penfeddwol cyfreithlon”

Cyfanswm nifer yr ymatebion: 1,033

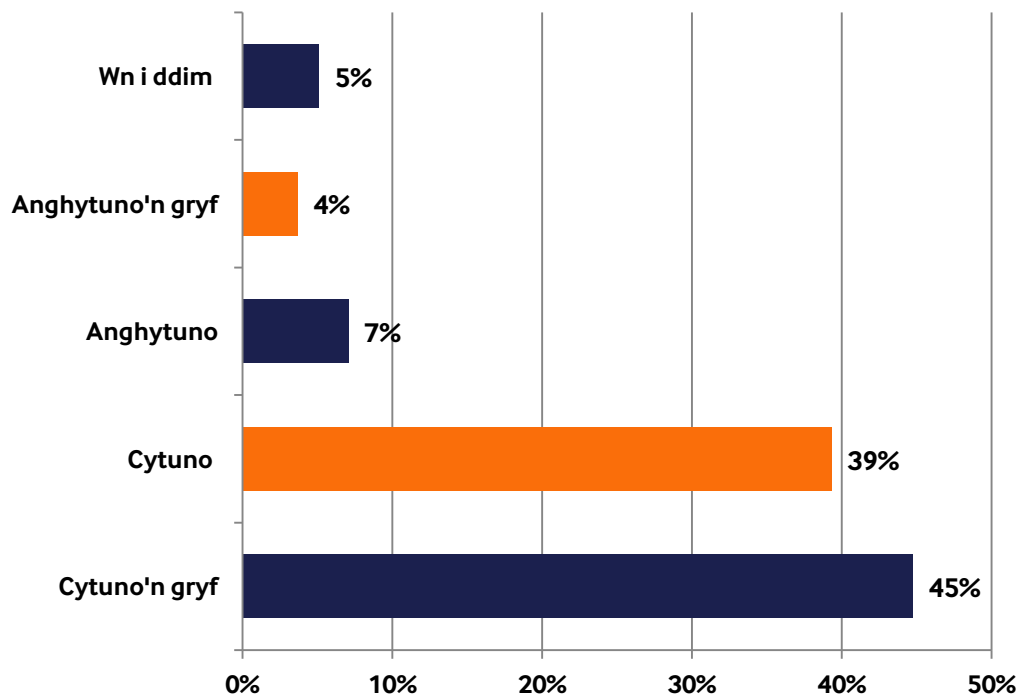
- Cytuno’n gryf: **23.42% (243)**
- Cytuno: **30.20% (312)**
- Anghytuno: **16.17% (167)**
- Anghytuno’n gryf: **20.62% (213)**
- Wn i ddim: **9.49% (98)**

“Rwy’n gwybod am y peryglon iechyd posibl sy’n gysylltiedig â chymryd cyffuriau penfeddwol cyfreithlon”

Cyfanswm nifer yr ymatebion: 1,032

- Cytuno’n gryf: **44.8% (462)**
- Cytuno: **39.34% (406)**
- Anghytuno: **7.07% (73)**
- Anghytuno’n gryf: **3.68% (38)**
- Wn i ddim: **5.14% (53)**

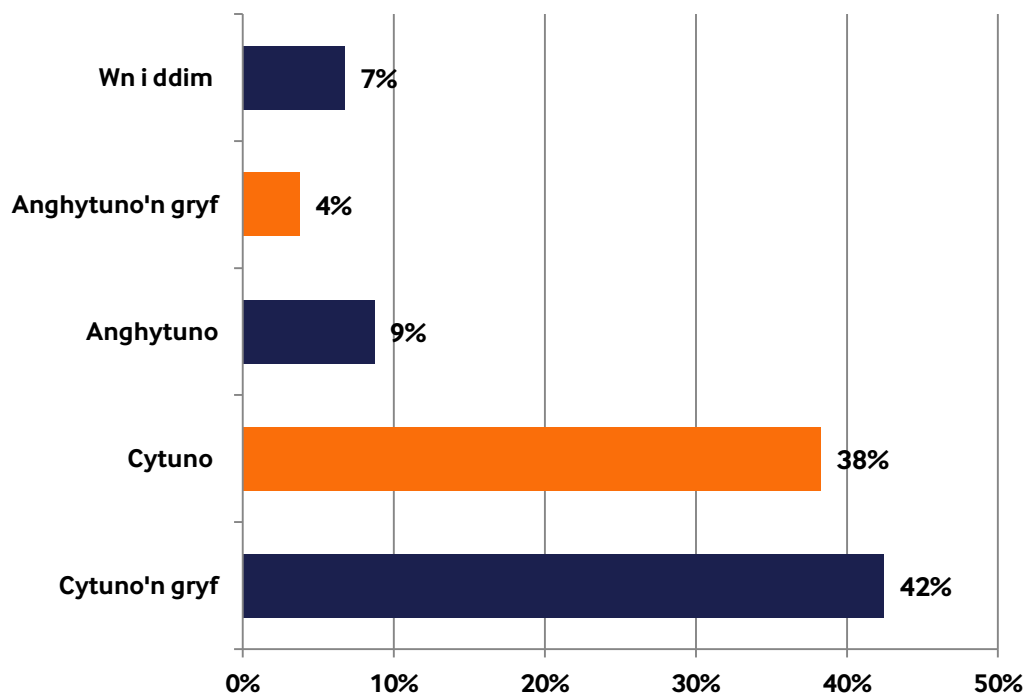

“Rwy’n gwybod y gall cyffuriau penfeddwol cyfreithlon gynnwys sylweddau anghyfreithlon”

Cyfanswm nifer yr ymatebion: 1,034

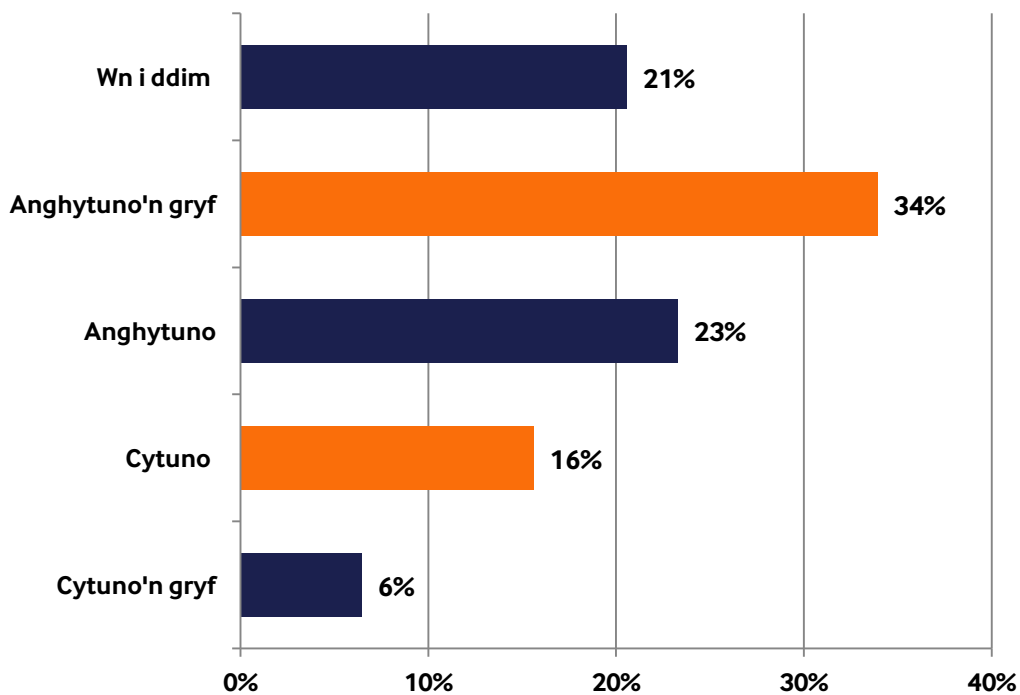
- Cytuno'n gryf: **42.5% (439)**
- Cytuno: **38.3% (396)**
- Anghytuno: **8.70% (90)**
- Anghytuno'n gryf: **3.77% (39)**
- Wn i ddim: **6.77% (70)**

“Rwy’n fwy tebygol o ddefnyddio cyffuriau penfeddwol cyfreithlon na sylweddau sydd wedi’u gwahardd h.y. cyffuriau Dosbarth A/B/C fel cocên, cannabis neu ecstasi”

Cyfanswm nifer yr ymatebion: 1,016

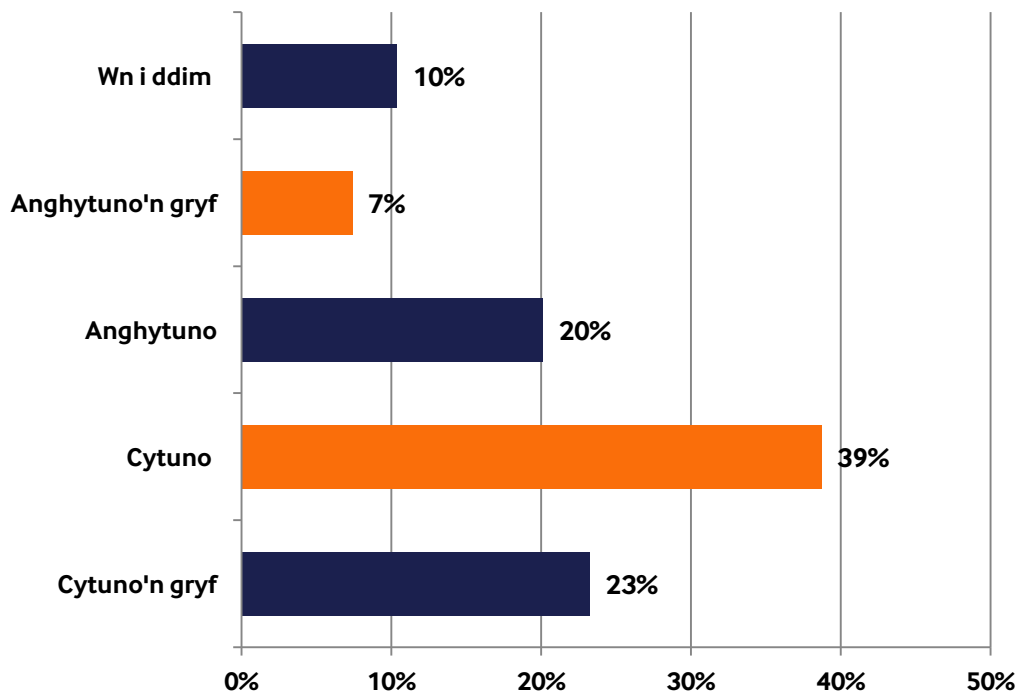
- Cytuno’n gryf: **6.49% (66)**
- Cytuno: **15.64% (159)**
- Anghytuno: **23.32% (237)**
- Anghytuno’n gryf: **33.95% (345)**
- Wn i ddim: **10.4% (106)**

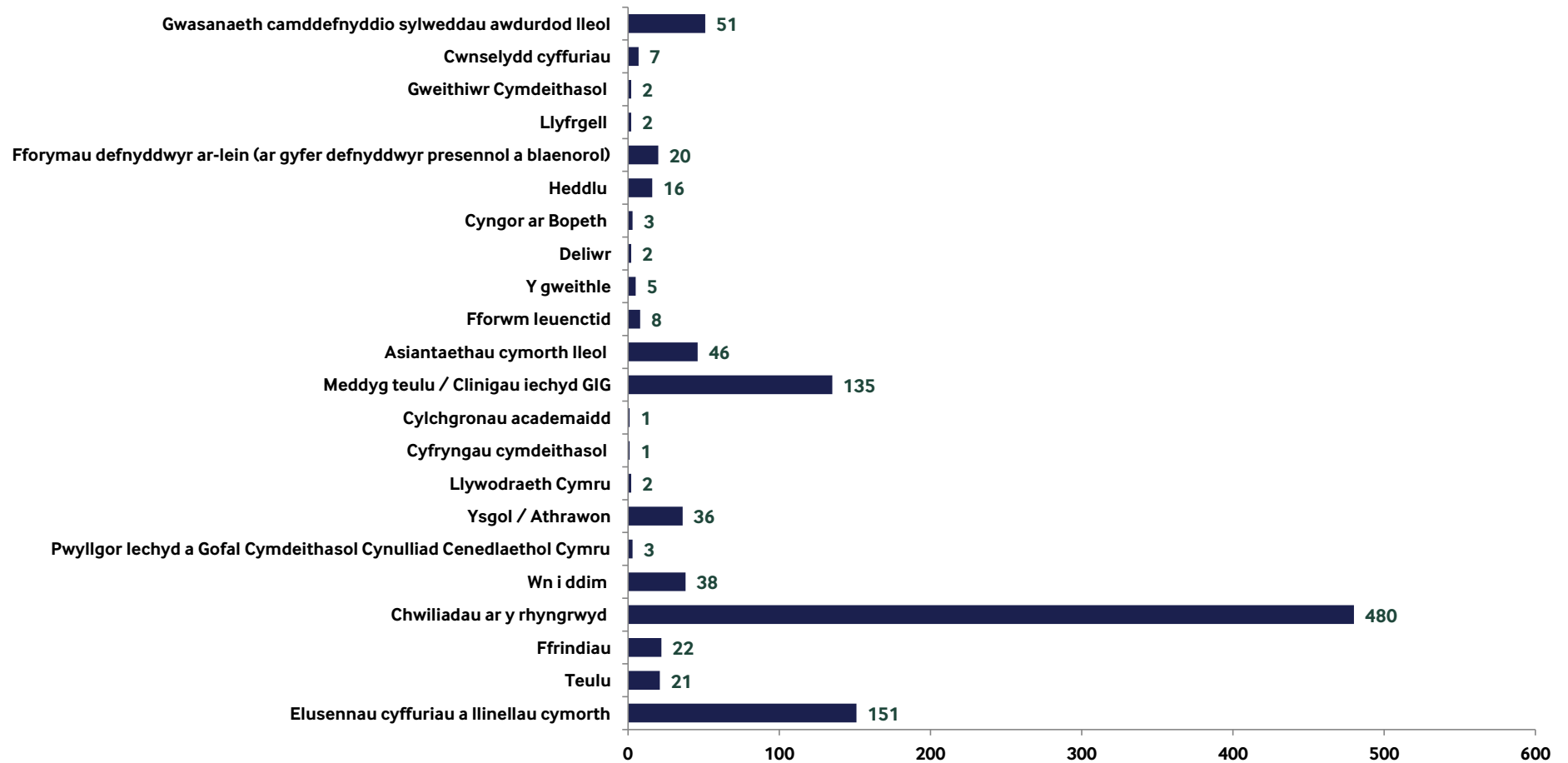
“Byddwn i’n gwybod lle i chwilio pe bawn i am gael cymorth, gwybodaeth a chynghor ynghylch cyffuriau penfeddwol cyfreithlon”

Cyfanswm nifer yr ymatebion: 1,022

- Cytuno’n gryf: **23.28% (238)**
- Cytuno: **38.74% (396)**
- Anghytuno: **20.15% (206)**
- Anghytuno’n gryf: **7.43% (76)**
- Wn i ddim: **10.4% (106)**

Cwestiwn 6 – Pe baech chi am gael cymorth, gwybodaeth a chyngor ynghylch cyffuriau penfeddwol cyfreithlon i chi'ch hun, i ffrind neu aelod o'r teulu, i ble y byddech chi'n mynd i gael y wybodaeth hon?

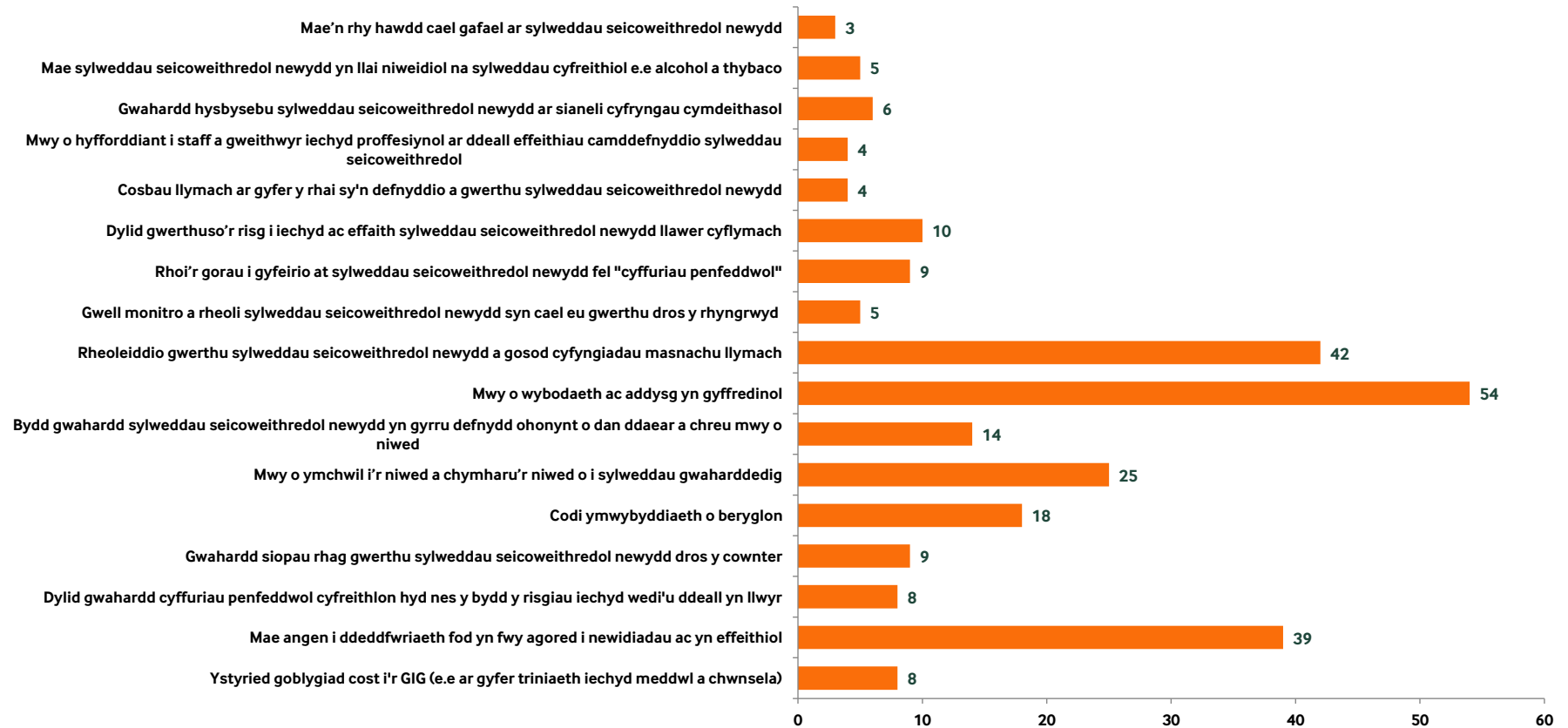

Cwestiwn 6 – Sylwadau

- Esboniodd 480 o ymatebwyr y byddent yn defnyddio'r rhynggrwyd a pheiriannau chwilio i gael rhagor o wybodaeth;
- Dywedodd 151 o unigolion y byddent yn cysylltu ag elusennau cyffuriau dilys a llinellau cymorth fel Talk to Frank a Dan 24/7;
- Byddai 135 o bobl yn siarad gyda'u meddyg teulu neu'n mynd i glinig iechyd i gael cyngor am gyffuriau penfeddwol cyfreithlon;
- Esboniodd 51 o ymatebwyr y byddent yn cysylltu â gwasanaeth camddefnyddio sylweddau yn eu hawdurdod lleol;
- Dywedodd 46 o unigolion y byddent yn cysylltu â'u hasiantaeth cymorth cyffuriau lleol, e.e. CAIS;
- Ni fyddai 38 o bobl yn gwybod ble i gael rhagor o gymorth, gwybodaeth a chyngor am gyfreithiau penfeddwol cyfreithlon, na sut i gael gafael arnynt;
- Esboniodd 36 o ymatebwyr y byddent yn dod o hyd i ragor o wybodaeth yn yr ysgol neu drwy eu hathrawon;
- Byddai 22 o bobl yn gofyn am gyngor gan eu ffrindiau;
- Byddai 21 o ymatebwyr yn gofyn am gyngor gan aelodau o'u teulu;
- Dywedodd 20 o unigolion y byddent yn defnyddio fforymau ar-lein a ddefnyddir gan bobl a oedd yn defnyddio cyffuriau ar y pryd neu wedi defnyddio yn y gorffennol i gael cymorth, e.e. bluelight.org
- Byddai 16 o bobl yn cysylltu â'u heddlu lleol;
- Esboniodd 8 o ymatebwyr y byddent yn dod o hyd i'r wybodaeth hon drwy eu fforwm ieuencid lleol;
- Byddai 7 o unigolion yn chwilio am gyngor gan gwrselydd cyffuriau;
- Dywedodd 5 o bobl y byddent yn siarad â chydweithiwr neu nyrs alwedigaethol yn eu gweithle;
- Byddai 3 o ymatebwyr yn cysylltu â'r Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol yn gyntaf i gael rhagor o gyngor;
- Dywedodd 3 o unigolion y byddent yn cysylltu â'u canolfan leol o Gyngor Ar Bopeth;
- Dywedodd 2 o bobl y byddent yn cysylltu â Llywodraeth Cymru;
- Esboniodd 2 o ymatebwyr y byddent yn siarad â'r sawl sy'n cyflenwi cyffuriau iddynt;

- Byddai 2 unigolyn yn chwilio am gymorth yn eu llyfrgell leol;
- Dywedodd 2 o bobl y byddent yn cysylltu â gweithiwr cymdeithasol;
- Dywedodd 1 unigolyn y byddai'n dod o hyd i gymorth a gwybodaeh mewn cylchgronnau academiaidd;
- Byddai 1 ymatebydd yn defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol i gael rhagor o gymorth.

Cwestiwn 7 – Oes gennych chi unrhyw sylwadau neu bwyntiau eraill yr hoffech i'r Pwyllgor eu hystyried fel rhan o'i ymchwiliad i gyffuriau penfeddwol cyfreithlon?

Sylwadau

- Dywedodd 54 o ymatebwyr y dylai rhagor o wybodaeth fod ar gael i'r cyhoedd yn gyffredinol, yn ogystal â gwell addysg i bobl o bob oed;
- Roedd 42 o bobl yn teimlo mai ofer fyddai gwahardd sylweddau seicoweithredol newydd ac y dylai'r Llywodraeth, yn hytrach, geisio rheoli'r farchnad cyffuriau penfeddwol cyfreithlon a rhoi cyfyngiadau masnachu mwy llym ar siopau sy'n eu gwerthu;
- Roedd 39 o ymatebwyr yn teimlo'n gryf y dylid diwygio'r gyfraith er mwyn cau'r bylchau "cyfreithlon". Mae gwneuthurwyr sylweddau seicoweithredol newydd un cam ar y blaen bob amser ac mae angen i'r gyfraith allu ymateb i hyn;
- Roedd 25 o bobl yn teimlo fod angen cynnal rhagor o waith ymchwil i'r risgiau iechyd sy'n gysylltiedig â chymryd sylweddau "cyfreithlon", a chymharu'r niwed sy'n gysylltiedig â chymryd sylweddau cyfreithlon ac anghyfreithlon;
- Roedd 18 o ymatebwyr yn dadlau dros godi ymwybyddiaeth o beryglon cymryd sylweddau seicoweithredol newydd;
- Roedd 14 o bobl yn teimlo y byddai gwahardd sylweddau seicoweithredol newydd yn gyfan gwbl yn gyrru'r farchnad o dan ddaear, a chaniatáu troseddwr i elwa;
- Roedd 10 o ymatebwyr yn dadlau y dylid profi a gwerthuso sylweddau seicoweithredol newydd, a'u heffaith, yn gyflymach;
- Roedd 9 o bobl yn teimlo y dylid cau a gwahardd siopau sy'n gwerthu sylweddau seicoweithredol newydd dros y cownter;
- Dywedodd 8 o ymatebwyr y dylid gwahardd sylweddau seicoweithredol newydd nes y byddai'r risgiau iechyd wedi'u deall yn llawn;
- Roedd 8 o bobl yn teimlo y dylid ystyried goblygiadau costau hyn ar y GIG, sydd, yn y pen draw, yn trin pobl sy'n camddefnyddio sylweddau seicoweithredol newydd.;
- Roedd 6 o ymatebwyr o blaid gwahardd hysbysebu sylweddau seicoweithredol newydd ar sianeli cyfryngau cymdeithasol (e.e. Facebook a Twitter);
- Roedd 5 o bobl yn teimlo fod angen gwell monitro a rheoli sylweddau a gaiff eu gwerthu ar y rhyngwyd;
- Roedd 5 o ymatebwyr yn dadlau nad oedd sylweddau seicoweithredol newydd yn peri rhagor o risg i iechyd nag alcohol a thybaco, a hyd yn oed llai o fgythiad.;
- Roedd 4 o bobl yn teimlo y dylid cosbi pobl yn fwy llym am gael eu dal yn defnyddio neu'n gwerthu sylweddau seicoweithredol newydd;

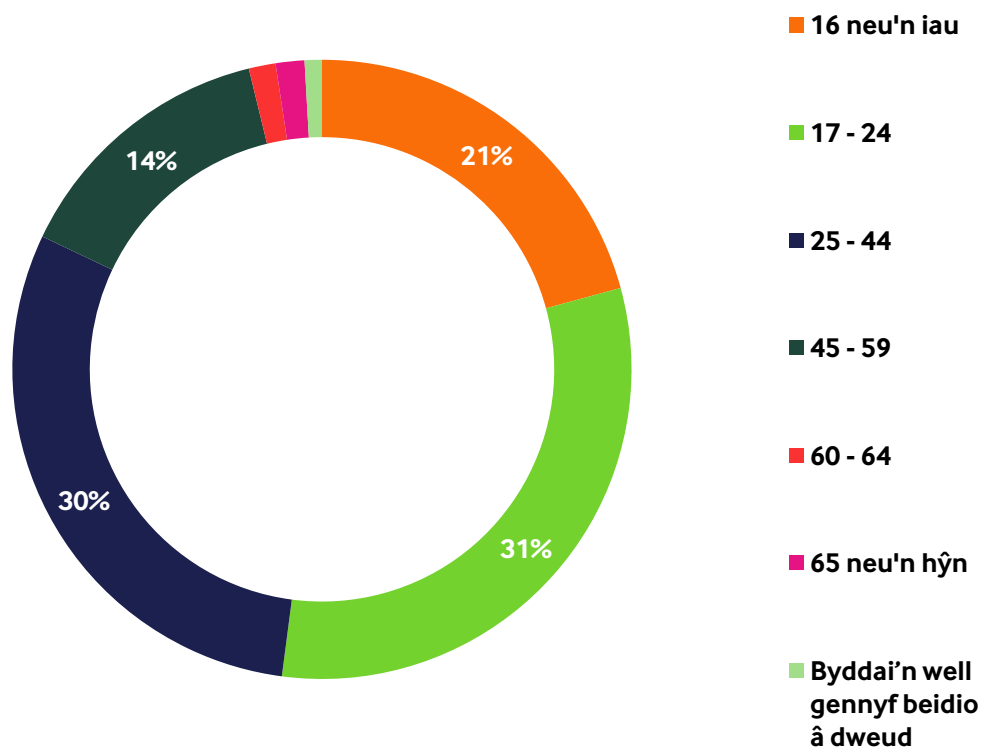

- Gwnaeth 4 o ymatebwyr gais am ragor o hyfforddiant i bobl broffesiynol o ran deall camddefnyddio sylweddau seicoweithredol newydd;
- Roedd 3 o bobl yn teimlo ei bod yn rhy hawdd cael gafael ar sylweddau seicoweithredol newydd

Cwestiwn 8 – Beth yw eich oedran?

Cyfanswm nifer yr ymatebion: 997

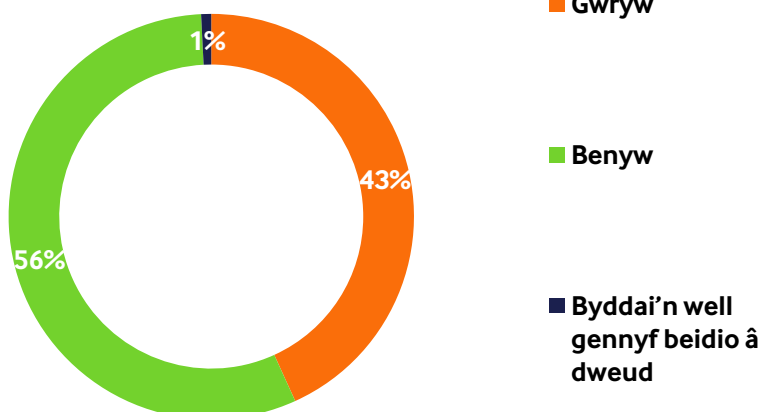
- 16 neu'n iau: **20.8% (207)**
- 17 – 24: **31.3% (312)**
- 25 – 44: **30% (299)**
- 45 – 59: **14.14% (141)**
- 60 – 64: **1.40% (14)**
- 65 neu'n hŷn : **1.50% (15)**
- Byddai'n well gennyf beidio â dweud : **0.90% (9)**

Cwestiwn 9 – Pa ryw ydych chi?

Cyfanswm nifer yr ymatebion: 993

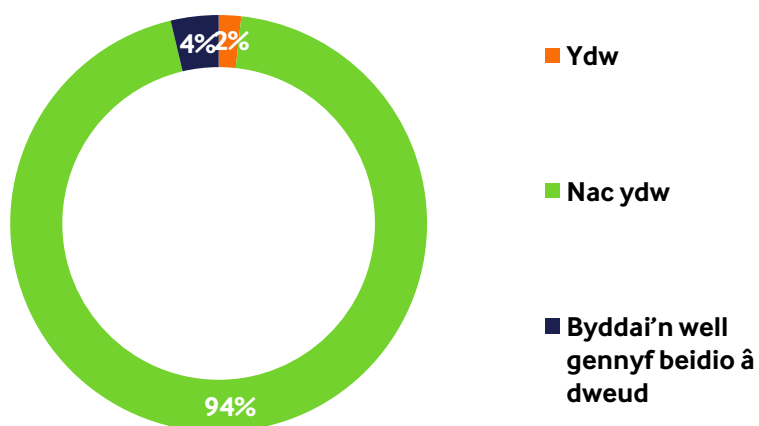
- Gwryw: **43.20% (429)**
- Benyw: **56.00% (556)**
- Byddai'n well gennyf beidio â dweud: **0.80% (18)**

Ydych chi'n ystyried eich hun yn berson trawsrywiol?

Cyfanswm nifer yr ymatebion: 973

- Ydw: **1.74% (17)**
- Nac ydw: **94.55% (920)**
- Byddai'n well gennyf beidio â dweud: **3.7% (36)**

Cwestiwn 10 – Ym mha ardal awdurdod lleol rydych chi'n byw?

